

**Drents Belang**

Dingspil 2  
9481 GJ Vries  
drentsbelang@hotmail.com

**Aan:**

- Provinciale Staten van Drenthe;
- De Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie; en
- Het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe

Provinciehuis Westerbrink 1  
Postbus 122  
9400 AC Assen

Vries, 28 maart 2004

**Betreft:     voorstel privatisering WK – nadere motivering en reactie op brief**  
**GS van 25 maart 2004, kenmerk13/4.412004002446**

**Geachte dames en heren,**

**Op 25 maart 2004 hebben gedeputeerde staten een brief, kenmerk 13/4.412004002446, aan de staten gezonden met daarin hun visie over het voorstel van de fractie van Drents Belang om de productgroep Wegen en Kanalen te privatiseren. Naar aanleiding van deze brief plaatst de fractie van Drents Belang de volgende opmerkingen. Verder plaatst de fractie nog enige andere opmerkingen, ter nadere motivering van het privatiseringsvoorstel.**

**De brief van het college draagt volgens Drents Belang niet bij aan een dualistische discussie over de geagendeerde onderwerpen. Hij is onder verantwoordelijkheid van het college opgesteld door de productgroep Wegen en Kanalen.**

**Dat het collegeprogramma erop gericht is te zorgen voor een sociale en dynamische provincie enzovoort, daar kan natuurlijk niemand op tegen zijn. De concernmissie van de provincie Drenthe, is er voor te zorgen dat Drenthe mooi blijft en dat er voldoende werkgelegenheid is Drenthe is. Daar kan ook niemand op tegen zijn. Ook Drents Belang is natuurlijk vóór een leefbare provincie Drenthe. De missie van de productgroep Wegen en Kanalen bestaat uit nietszeggende academische zinnen. Op geen enkele wijze hebben wij in het gecensureerde bedrijfsvoeringsplan 2003 van de productgroep Wegen en Kanalen iets kunnen vinden over ingenieursdiensten. Het bedrijfsvoeringsplan 2004 was nog niet voor de staten gecensureerd, zodat we het van deze open organisatie nog niet konden ontvangen en dus niet konden zien of er nu wel wat over marktactiviteiten in stond. Dit even terzijde.**

**Maar dat voor het realiseren van de beleidsspeerpunten van het collegeprogramma, de provincie afhankelijk is van de productgroep Wegen en Kanalen gaat ons te ver. Bij de privatisering van het Drents Museum en bij het tot stand komen van het Drents Plateau zijn dergelijke geluiden ook verwoord. Verder waren er ook doemscenario's bij de invoering van het ISV (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing).**

In de brief wordt de productgroep Wegen en Kanalen opgesplitst in een bouwafdeling en een beheersafdeling. Er wordt uiteengezet dat het mogelijk is de bouwafdeling te privatiseren en de beheersafdeling niet. De fractie Drents Belang heeft in het schrijven van 1 maart 2004 het presidium verzocht de civieltechnische werkzaamheden die de provincie Drenthe voor derden uitvoert op de statenagenda te plaatsen, zodat dezen in het openbaar besproken kunnen worden. Tevens hebben wij in dit schrijven het voorstel gedaan de productgroep Wegen en Kanalen om te vormen tot een los van de provincie Drenthe staande, particuliere onderneming. Kortom: wij hebben voorgesteld de gehele productgroep Wegen en Kanalen te privatiseren.

Verder wordt in de brief van het college uiteengezet wat de productgroep Wegen en Kanalen meer is bovenop de diensten die een particulier ingenieursbureau de provincie ook zou kunnen leveren. Dit hebben wij aan een ingenieursbureau voorgelegd. Ons is er op gewezen hoeveel diensten de provincie tot volle tevredenheid uitbesteedt aan ingenieursbureau's. Tot op heden is geen enkele klacht van de provincie gericht aan een ingenieursbureau bekend. Dat de kans op vertragingen groter is bij een ingenieursbureau wordt naar het land der fabelen gewezen: in de praktijk is het omgekeerde het geval.

In dit schrijven willen wij verder ingaan op de civieltechnische werkzaamheden die de productgroep Wegen en Kanalen verricht voor derden. Zoals een ieder in onze brief van 1 maart 2004 heeft kunnen lezen onderzoekt Drents Belang al vanaf 1998 (toen nog Leefbaar Drenthe) diensten die de provincie Drenthe als ingenieursbureau uitvoert.

Wij hoeven u niet uit te leggen wat voor een tegenwerking wij hebben gehad van openbare organen die zich manifesteren als glashelder, transparant en 'wij hebben niets te verbergen'. Nou, dat hebben wij gemerkt. De nationale ombudsman moest er zelf aan te pas komen, zo transparant waren en zijn ze. Zelfs zijn we bestookt vanuit de directie van deze provincie met onrelevante vragen, zoals: met wie heeft u gesproken, wanneer hebt u deze bijeenkomst bezocht enz. De directie van deze provincie heeft zelfs onze fractievoorzitter, de heer C.H. Kloos, voor melaats verklaard.

De provincie Drenthe voert al jarenlang civieltechnische werkzaamheden als ingenieursbureau uit. Deze werkzaamheden zijn vooral uitgevoerd voor de gemeente Emmen en Rijkswaterstaat Noord-Nederland. Dat de productgroep Wegen en Kanalen ook voor de gemeente Hoogeveen en Coevorden ingenieursdiensten uitvoert is voor ons nieuw. Deze werkzaamheden zijn we tot heden niet tegengekomen in provinciale stukken. Ook op deze diensten zullen winsten of verliezen zijn behaald. Wij verwachten voor de toekomst dat de actieve informatieverstrekking van het college in een eerder stadium zal plaatsvinden.

Te pas en te onpas worden de projecten waarbij de productgroep Wegen en kanalen als ingenieursbureau voor derden dienst doet, ook nog gepresenteerd. Zoals bij de open dag op dit provinciehuis verleden voorjaar. Met volle glorie werden de werkzaamheden van de productgroep Wegen en Kanalen gepresenteerd. Toen de heer C.H. Kloos een opmerking maakte, dat dit toch een werk van Rijkswaterstaat Noord-Nederland was, en dat men hier nu stond te pronken met andermans veren, verschoot men van kleur.

Even wat achtergrondinformatie.

De provincie Drenthe heeft de afgelopen jaren naast de uitoefening van haar publieke taak ook marktactiviteiten ontwikkeld. Overheidsorganisaties, die op een open markt actief zijn, kunnen voordelen genieten die particuliere ondernemingen niet hebben. Hierdoor kunnen markten verstoord worden. Naar aanleiding van klachten van ondernemers die oneerlijke concurrentie ondervinden van overheidsorganisaties heeft het Ministerie van Economische Zaken het wetsvoorstel 'Markt en Overheid' ontwikkeld. Deze is in oktober 2001 bij de Tweede kamer ingediend. Het wetsvoorstel heeft als doel om gelijke concurrentieverhoudingen tussen overheidsorganisaties en ondernemingen met een bijzonder of uitsluitend recht én particuliere ondernemingen tot stand te brengen. Voor de rijksoverheid gelden sinds juli 1998 al interne spelregels als zij de markt op wil gaan (*de aanwijzingen voor het verrichten van marktactiviteiten door de rijksoverheid*). Op 30 augustus 2002 heeft het kabinet Balkenende I de Tweede Kamer verzocht het wetsvoorstel Markt en Overheid aan te houden.

Het huidige kabinet heeft vrijdag 30 januari 2004 een nieuw standpunt over het wetsvoorstel ingenomen. Het eerder ingediende wetsvoorstel Markt en Overheid zal worden ingetrokken. Er is gekozen voor een ander middel om het doel van gelijke concurrentieverhoudingen te bereiken. In de Mededingingswet zullen gedragsregels opgenomen worden voor overheden die als onderneming goederen en diensten aanbieden. Op dit moment wordt het wetgevingstraject voorbereid.

Waarom is het verrichten van Diensten door de provincie Drenthe onder ongelijke concurrentiecondities voor dezelfde activiteiten bezwaarlijk? Allereerst gaat het hier om een zaak van eerlijkheid en rechtvaardigheid. Terecht wordt vanuit het bedrijfsleven een beroep gedaan op het principe van gelijke monniken, gelijke kappen wanneer de overheid medespeler is met particuliere ondernemingen. Het gaat ook om méér. In sociaal-economische termen kunnen marktposities van publieke organisaties leiden tot inefficiënte productie, onvoldoende prikkels tot vernieuwing, en dat heeft ongunstige effecten op welvaart en werkgelegenheid. Een gelijk speelveld voor de spelers op private markten is daarom in beginsel van belang. Met gelijke concurrentiecondities worden welvaarts- en werkgelegenheidsdoelen meestal het beste gediend. Wanneer overheidsinstellingen naast hun publieke taak ook andere activiteiten gaan verrichten kan dat tot vragen rijzen ten aanzien van hun functioneren ter vervulling van hun primaire taak. Indien een overheidsorganisatie de vrijheid krijgt of neemt om marktactiviteiten te verrichten kan dat leiden tot substantiële risico's voor de goede uitoefening de publieke taak.

Maar de grote hamvraag blijft natuurlijk: willen wij, als publieksorganisatie, als ingenieursbureau op de markt participeren? Het standpunt van Drents Belang komt overeen met het standpunt van ondernemersverenigingen. Wij, de provincie, zouden het niet eens moeten willen. Heeft de productgroep Wegen en Kanalen dit dan nodig om bijvoorbeeld dalen op te vangen? Het antwoord hierop is: nee. Zelf meldt de productgroep Wegen en Kanalen in september 2003, 'De orderportefeuille van WK is redelijk gevuld met projecten. Voor 2004 zijn voldoende projecten voorradig in relatie met het aantal medewerkers'.

Ook kunnen wij voorstellen dat de productgroep Wegen en Kanalen een expansiedrift heeft. Vroeger was het immers de machtige provinciale Waterstaat. Wie daar hoofd van was, was de machtigste man van Drenthe. Onder de leiding van de Directeur-Griffier Fledderus is deze macht verbroken.

De machtige provinciale Waterstaat werd, in opdracht van de staten, in stukken gehakt en verdeeld in diverse productgroepen. De macht was weer waar hij thuis hoorde, bij de staten. Twee productgroepen zijn onder de leiding van de huidige Directeur-Secretaris weer samengevoegd. Nota bene zonder dat de staten hierin gekend zijn, en gedeputeerde staten worden pas geacht in juli aanstaande de al doorgevoerde samenvoeging formeel te bekrachtigen (Infobulletin WK, 22 december 2004). Dus de macht neemt al weer een beetje toe. Nog een paar samenvoegingen en de provinciale Waterstaat is er weer. Daarbij nog een verkapt ingenieursbureau toegevoegd, en de macht is weer compleet overgenomen, en de klok weer een tiental jaren teruggedraaid.

Ook hier is Drents Belang geen voorstander van, en als de leiding van de productgroep Wegen en Kanalen zonodig op de vrije markt wil opereren moeten zij maar als particulier deze vrije markt opgaan. Hoe zit het dan met de publieke werkzaamheden die deze productgroep voor de provincie Drenthe uitvoert, zoals het onderhouden van wegen en kanalen? Dit is geen probleem, op deze werkzaamheden kunnen zij gewoon als marktpartij inschrijven. Voor deze goedlopende flexibele marktpartij moet dit geen probleem zijn. Zij kunnen dan ook inschrijven op diensten van andere overheden. Is het mogelijk deze productgroep te privatiseren? Ja, de productgroep werkt namelijk sinds 1994, dus al 10 jaar, met een managementcontract. De productgroep Wegen en Kanalen schrijft in op een raamcontract. Hierin staat vermeld voor wat voor bedrag, welke werkzaamheden zij de komende jaren gaan uitvoeren. Dus daar is een omschrijving, een contract dus, en de productgroep Wegen en Kanalen schrijft hierop in. Andere partijen zouden hier ook op kunnen inschrijven. In wezen werkt de productgroep Wegen en Kanalen dus al een beetje als marktpartij, maar dan zonder concurrentie. Dit houdt ook in dat zij veel minder verantwoording hoeven af te leggen dan andere productgroepen, want zij hebben de werkzaamheden immers aangenomen voor een bepaald bedrag. Dat er een aparte functie nodig zou zijn die de dienstverlening door die bureau's moet aanbesteden is dus slechts ten dele waar. Nu gaat de productgroep Wegen en Kanalen ook de werken voor derden ook onder het managementcontract brengen (Infobulletin WK 17 november 2003, WeKaPS-vergadering 28 oktober 2003). U, begrijpt dat het voor Drents Belang hierdoor nog ondoorzichtiger en oncontroleerbaarder wordt. De productgroep Wegen en Kanalen sluit met het college een managementcontract af waarin werken voor derden wordt opgenomen. Dit kan volgens Drents Belang alleen tot doel hebben de overheadkosten creatief te verrekenen, anders begrijpen wij ook niet wat werken voor derden met het managementcontract te maken heeft. Met gemeenschapsgeld wordt dus, in overeenstemming met het college, concurrentievervalsing aangegaan door de productgroep Wegen en Kanalen. De vraag is gerechtvaardigd waarom alleen de productgroep Wegen en Kanalen onder een managementcontract werkt.

Jammer dat een zo professionele afdeling deze uitdaging, de uitdaging om geprivatiseerd te worden, niet opneemt, zoals het Drents Museum en het Drents Plateau wel gedaan hebben.

Over het project Vaarweg Zuid-Bareveld het volgende. Ons is op geen enkele manier bekend dat de provincie Drenthe in deze regio ook maar één druppel water in beheer heeft. De provincie Groningen, de twee gemeenten en het waterschap zijn allemaal autonome organen. Deze organen dienen, volgens de Europese regelgeving, hun diensten boven het drempelbedrag netjes Europees aan te besteden. De Europese regelgeving staat boven een samenwerkingscontract. Met de twee gemeentes en het waterschap bestaat op geen enkele manier een samenwerkingsverband. De provincie dient op het

waterschap zelfs toezicht te houden en kan dus helemaal niet als ingenieursbureau voor dit orgaan werken.

Het college meldt in haar brief: 'Of het "werk voor derden" onwenselijk is, is primair een bestuurlijke afweging. Wij hebben hierover een besluit genomen op 21 oktober 2003, waarin wij hebben uitgesproken deze werken alsnog wenselijk te vinden'. Wij zijn van mening dat dit geen bestuurlijke afweging is waar het college over gaat, maar dat de besluitvorming thuis hoort waar het thuis hoort te zijn en wel in de staten. De beslissing of de provincie als een ingenieursbureau wil werken hoort daar thuis, daarom heeft Drents Belang het ook bij de staten aangekaart.

Dat er binnen de provincie een hoge overhead is, daar hadden wij al een vermoeden van. Gestelde vragen hieromtrent onzerzijds zijn steeds ontweken. Hoge overheadkosten duiden op een organisatie met een waterhoofd. Dat dit in deze brief eindelijk wordt bevestigd geeft ons voldoening. Echter, de zinsnede 'Alleen is geen werk uitvoeren uiteindelijk nog duurder voor een organisatie' is pure onzin. Het is geen primaire taak van een overheidsorganisatie om werk voor derden uit te voeren.

Dat de behaalde winsten van de ingenieursdiensten naar de algemene middelen gaan vinden wij een correcte zaak. De provincie heeft tot hun schrijven van 25 maart 2004 hier geen openheid over willen geven. Echter Drents Belang wil deze winsten inzichtelijk hebben. En dit is ons recht en onze plicht, wij dienen controlerend op te treden. Tot op de eurocent nauwkeurig dient u als overheid dit te verantwoorden. De klaagzang van andere productgroepen dat de productgroep Wegen en Kanalen over onevenredig ruime financiële middelen beschikt in verhouding tot die andere productgroepen, dient zeker onderzocht te worden.

Ter afronding – Drents Belang wil op een dualistische wijze deze problematiek aan de orde stellen. Als de staten in meerderheid willen dat de provincie Drenthe naast haar publieke taak ook andere activiteiten, zoals het aannemen van diensten, verricht, dan is dat zo. Dan is er in ieder geval voor ondernemend Drenthe duidelijkheid en kan er meer begrip tussen politiek en bedrijfsleven worden gekweekt. De provincie Drenthe kan dan op de bijeenkomst van 'Ondernemende Staten' ook worden uitgenodigd, als ondernemer welteverstaan. Misschien kan de productgroep Wegen en Kanalen de schoonmaakdiensten van dit provinciehuis ook wel aannemen. Maar de beste oplossing lijkt ons gewoon deze productgroep te privatiseren. Zij kunnen dan naast werkzaamheden van de provincie op werkzaamheden van overige overheden inschrijven. En de dreiging aan een nieuw machtsblok binnen deze provincie is natuurlijk dan ook voorbij.

Hiermee hoop ik u voldoende te hebben geïnformeerd, ik zie de vergadering van de statencommissie Bestuur, Financiën en Economie met vertouwen tegemoet.

Hoogachtend,

De fractie van Drents Belang,

C.H. Kloos, fractievoorzitter